

Філатов
Борис Альбертович

Український патріотизм у перспективі політичних трансформацій

УДК 329.8
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-6-37-41>

Філатов Борис Альбертович
кандидат юридичних наук,
заслужений журналіст України,
член Олікунської ради
Європейської асоціації українців
просп. Дмитра Яворницького, 75,
Дніпро, Україна

Розглядаються патріотичні політичні сили, групи інтересів та громадські об'єднання, які здатні здійснити значний вплив щодо перспектив політичної трансформації в Україні. Вивчено політико-інституційні компоненти трансформації політичної системи України, ангажовані політичною еволюцією українського патріотизму. Встановлено підходи до безсторонньої оцінки значення і прийнятності патріотизму для тієї або іншої політичної ситуації. Розглядаються елементарні форми громадської активності, які потребують втілення патріотичних уподобань у рамках локальних спільнот та місцевих інтересів. Метою статті є встановлення значення патріотизму як чинника політичної трансформації сучасної України. У статті застосовуються як загальнонаукові, так і професійні підходи та методи політології. Зокрема, описовий, історико-дедуктивний належать до загальнонаукових. Фахові політологічні методи включають системний підхід і структурно-функціональний та компаративний метод. Вони допомагають здійснювати опис порядку денного інституалізації українського патріотизму, аналізувати політичний досвід України після 2014 року, порівнювати різні інституційні форми втілення політичного патріотизму в умовах української трансформації. Встановлено, що нормативні та ідейні патріотичні настанови досить ефективно формують переконання та політичні орієнтації. Розглянуто політичні уподобання громадян та їх спільна дія у дрібних групах. Надано увагу формуванню нових самоорганізаційних засад громадянського суспільства в Україні. Проведено критичний аналіз механізмів державної індоктринації патріотизму в період політичної трансформації України. Доведено, що патріотична державна політика в період трансформації є засобом уникнення негативних впливів стосовно національних інтересів. Виявлено, що чинником впливу патріотизму на політичну модернізацію, забезпечення дієвих демократичних реформ, комплексна політична модернізація, забезпечення соціально-економічної кризи, комплексна політична модернізація, забезпечення дієвих демократичних реформ. Крім того, вивчено пріоритетний вплив нових генерацій на майбутні політичні результати трансформації в Україні. Обґрунтовано, що політичні еліти України демонстрували лише зовнішню ангажованість політичними пріоритетами патріотизму. З'ясовано специфіку зовнішньої ангажованості політичної еліти України, яка демонструвалася на тлі політичних пріоритетів патріотизму. Зроблено висновок, що трансформація політичної системи України на основі патріотичної мотивації політичної поведінки здійснювалася не у формально-нормативній площині, а, передусім, у межах зміни параметрів внутрішнього змісту демократичної політики.

Ключові слова: політична трансформація, громадянське суспільство, патріотизм, патріотична політика, політична участь, політичні суб'єкти.

Вступ. Патріотизм як політичне явище у сучасних політичних науках розглядається передусім як аспект культурних, або свідомісних аспектів політики. Разом із тим в умовах сучасної України патріотичні політичні сили, групи інтересів та громадські об'єднання здійснили значний вплив щодо перспектив політичної трансформації. У період незалежності наслідками цього впливу стали просування питання незалежності України на міжнародній арені, посилена увага до євроінтеграції, макрополітичних демократичних реформ тощо. Отже, існує підстава для розгляду теми патріотизму саме в інституційному контексті. Разом із тим протиріччя у формуванні української політичної партійної системи, інституалізації громадянського суспільства, політичного лідерства тощо закликають до розгляду патріотизму в більш широкій перспективі. Зокрема, доцільно розглянути патріотизм як мотивуючий чинник політичної трансформації, а саме як інституційний чинник формування порядку денного політичних перетворень в Україні. Прийняття рішень, механізми вироблення політики, експертно-аналітичного забезпечення політичного процесу

є вкрай актуальними в умовах політичного розвитку України після подій Євромайдану. У період після президентських та парламентських виборів 2019 р. з'являється постідеологічна медійна перспектива змісту вітчизняних політичних подій та процесів. Вона визначає політичний порядок денний не лише в ідейній, але й в інституційній перспективі.

Методи дослідження. У статті застосовано як загальнонаукові, так і фахові політологічні підходи та методи. Зокрема, до загальнонаукових належать описовий (здійснюється опис порядку денного інституалізації українського патріотизму), історичний (аналізується політичний досвід України після 2014 року), порівняльний (порівнюються різні інституційні форми втілення політичного патріотизму в умовах української трансформації). До фахових методів належать системний підхід та структурно-функціональний метод. За їх допомогою визначаються елементи політичної системи України, ангажовані патріотичними пріоритетами функціонування та розвитку.

Аналіз публікацій. Українські реалії політичних трансформацій вивчала низка українських вчених.

Значний внесок у розроблення проблеми зробили О. Бондаренко [1], І. Іванченко [2], В. Олексенко [7], Н. Пашина [9], І. Поліщук [10], В. Малінін [6], А. Кудряченко [5]. Ними розглядалися завдання та особливості військово-патріотичне виховання молоді в країнах сталої демократії, особливості трансформації партійної системи сучасної України, сучасні світосистемні трансформації та стратегічні засади розвитку України, особливості та складові частини процесів формування політичної ідентичності в умовах глобалізації, трансформація партійної системи України, формування політичної ідентичності в процесі соціалізації особистості у сфері політики, ресурси демократичної трансформації українського суспільства. Однак патріотичні засади трансформацій політичної системи України в останні роки потребують поглибленого аналізу.

Метою статті є встановлення значення патріотизму як чинника політичної трансформації сучасної України. Завданням є виокремлення політико-інституційних чинників трансформації політичної системи України, ангажованих політичною еволюцією українського патріотизму.

Результати дослідження. Одним із основних рівнів патріотичної мотивації інституційної трансформації сучасної України слід вважати рівні індивідуальної політичної поведінки. Політична дія, на яку здатні громадяни, вимірюється не лише ідеологічними або ціннісними настановами. Значення і прийнятність патріотизму для тієї або іншої політичної ситуації потребують безсторонньої оцінки. На сучасному етапі в Україні патріотична політична поведінка поступово стає масовою. Однак і шлях до її домінування в політичному виборі громадян ще досить довгий. Згідно з Т. Срібною, «оскільки процес переходу в Україні є дуже тривалим, заради більшої конкретності аналізу в ньому доцільно виокремити певні етапи та стадії. Ураховуючи зміни політичного режиму за останні двадцять років, доведеться обмежитись періодизацією процесу трансформації в Україні та виявленням його найголовніших особливостей і чинників, які на різних відрізках часу зумовлювали його успіхи або невдачі» [11, с. 8].

Політичні уподобання громадян та їх спільна дія у дрібних групах формує нову основу самоорганізаційних засад громадянського суспільства. У цій ситуації ідейно-доктринальні засади політичного об'єднання стають актуальними лише на загальнодержавному рівні. У той час як попередні елементарні форми громадської активності потребують втілення патріотичних уподобань у рамках локальних спільнот та місцевих інтересів. На слушну думку Т. Срібної, «демократична трансформація в постсоціалістичних країнах, а Україна і Республіка Польща не виняток, відбувається за досить схожими схемами: формування демократично налаштованих груп у суспільстві, кристаліза-

ція всередині їх модернізаторської еліти і наступний прихід її до влади, створення нових політичних інститутів і серія відповідних реформ в економіці. Проте цьому передували події, які визначили «стартові передумови» і які ми не можемо не брати до уваги, якщо хочемо зрозуміти причини перманентності економічної кризи та специфіку політичної модернізації в Україні» [11, с. 8].

Приклад державної індоктринації патріотизму в період політичної трансформації України можна простежити в межах функціонування основних ланок державного механізму. Нормативні та ідейні патріотичні настанови досить ефективно формують переконання та політичні орієнтації. О. Суший справедливо стверджує, що «пошук усталеного балансу національно-державного розвитку за нових суспільно-історичних умов оживив перед політико-управлінськими елітами (у зв'язку зі здійснюваними ними реформами та державною політикою) питання про національні особливості, або, точніше, про особливості психосоціальної культури національно-державних утворень. Розв'язання цього питання полягає в контексті гармонізації комплексу психосоціальних, культурно-символічних і соціально-інституційних чинників, які визначають розвиток системи «людина – суспільство – держава» [12, с. 72].

Політичні принципи патріотизму втілюються у здатності політичних суб'єктів, державних інституцій і простих громадян розглядати свою позицію в контексті інтересів державності, розвитку суспільства, реалізації загальнолюдських цінностей на національному рівні. Патріотична державна політика в період трансформації є засобом уникнення негативних впливів стосовно національних інтересів, інституалізації політичних альтернатив в умовах сучасної України. Цей принцип не реалізується повною мірою. Як зауважує О. Суший, «слід відзначити, що державноуправлінська діяльність відбувається на тлі амбівалентності (подвійного стану), наслідком чого є ситуаційний характер поведінки, висока інформаційна залежність людей (54,75% – за даними моніторингу соціетальних змін), до якої додаються також психопатологічні неврози та моральна втомленість від результатів дії влади» [76, с. 76].

Вектор політичної патріотичної дії в умовах політичних трансформацій може розглядатися на основі політичних результатів. Ними є: подолання соціально-економічної кризи, комплексна політична модернізація, забезпечення дієвих демократичних реформ. Водночас потребує аналізу наявність власних патріотичних традицій та ідентичності в рамках трансформації. Згідно з О. Красівським, та Д. Красівським, «трансформація політичної системи України актуалізує проблему становлення громадянського суспільства, розширення участі громадян у процесах прийняття

владних рішень у різних сферах життя. У своїй Конституції Україна проголосила, що її метою є побудова незалежної правової, демократичної держави, обов'язковим елементом якої є громадянське суспільство» [4, с. 24].

Можливості реалізації патріотичних політичних проектів у рамках трансформації сучасної України залежать від діяльності суспільних рухів і структур, які у власний спосіб розуміють сутність та пріоритети розвитку української політичної системи. На думку О. Красівського та Д. Красівського, «протягом 2010–2014 рр. проваджувана політика характеризувалась нестабільністю та неефективністю. Ігнорувалась суспільна думка та оцінка під час прийняття численних політичних рішень, і, відповідно, прийняті рішення, програми, закони не одержали розуміння у громадян України. Був посилений розкол між східними та західними областями України. Пропагувалась думка про особливий статус мешканців Донбасу як годувальників решти України з наданням відповідних преференцій та спрямування фінансових потоків на схід країни, лишаючи інші області без необхідного фінансування» [4, с. 27].

Пріоритетний вплив нових генерацій на майбутні політичні результати трансформації в Україні спонукає увагу дослідників до політичної поведінки молоді. В умовах Помаранчевої революції, Євромайдану та війни за незалежність молоді люди як соціальна група відіграли значну роль у практичному втіленні патріотичних цінностей в українській політиці. Їхня політична діяльність є альтернативною щодо офіційної державницької ідеології. Український науковець В. Климончук цілком справедливо стверджує, що «зараз перед світом постала загроза: ті, хто не погоджується віддати свободу за спокій, знову стають меншістю і вже не тішаться широкою пошаною та підтримкою. Якщо світова спільнота чогось і навчилась за це двадцятиліття, так це того, що утвердження свободи ніколи не буває остаточним, що свобода ніколи не буває убезпечена повністю. Соціальні мережі, утворені завдяки доступному Інтернету, безсилі, коли по інший бік бракує громадянського духу і панує апатія» [3].

Використовуючи суб'єктний підхід під час аналізу патріотичного вектора інституційних перетворень української політичної системи, можна побачити, що патріотична риторика використовувалися різними політичними силами із власною метою. Крім того, політичні еліти України демонстрували лише зовнішню ангажованість політичними пріоритетами патріотизму. Як вважає професор В. Климончук, «у сучасній Україні навіть у сфері політичних прав і свобод людини, де справді зроблено стрибок на шляху перетворення людини з партійно-державного підданого, скаржника і прохача на громадянина, все-таки спостерігається невідповідність юридичних декларацій і практики. Кон-

ституційне право громадян на участь у справах держави, крім задіяності у виборах, зводиться до обмеженої інформаційно-консультативної участі. Набагато гірші справи із соціально-економічними правами (трудовими, житловими, на соціальне забезпечення, соціальними пільгами, соціальним страхуванням тощо). Саме їх здебільшого порушують в Україні» [3].

Отже, критичний аналіз стратегічного спрямування діяльності політичних гравців в Україні (як формальних політичних сил, так і фінансово-промислових груп) свідчить, що консолідації політичного класу навколо стратегії патріотичної стратегії політичного розвитку не відбулося. Незважаючи на значне піднесення патріотичних настроїв у суспільстві після Євромайдану, українській еліті не вдалося повною мірою реалізувати завдання політичних трансформацій

Системні перетворення в українській політиці, починаючи з 2014 року, не були реалізовані повною мірою. Це сталося не лише через штучне ідейно-символічне протиставлення патріотичних і європейських цінностей. Також мало місце збереження патрон-клієнталістських відносин, егоїстичного політичного лідерства, міжособистісних політичних конфліктів, які фактично заблокували реалізацію патріотичної політичної альтернативи для України. Як вважають вітчизняні дослідники, зокрема, Р. Пасічний, «Євромайдан як позаполітичне явище зник, тому основна роль зараз відводиться громадським активістам та опозиції, яким у такій програтій ситуації потрібно знайти вихід – домогтись власних вимог (чи частини з них) або гарно піти, зберігши довіру людей. На нашу думку, важливу роль у цьому процесі мають відіграти грамотно дібрані та застосовані політичні технології, зокрема аналітичні та мобілізаційні» [8, с. 87].

Таким чином, патріотичний вектор трансформації політичної системи сучасної України був реалізований лише в обмеженому варіанті. На порядку денному політичної модернізації та демократизації українського суспільства перебуває формування дієвої інституційної структури, відповідальних еліт, прозорого політичного лідерства, консолідації політичного класу на основі невідкладних завдань завдання політичні перетворення.

Можна виокремити періоди патріотичної політичної трансформації в політичній ретроспективі сучасної України. Передусім, йдеться про такі періоди, як період проголошення незалежності та визнання української державності 1991–1994 рр., період після Помаранчевої революції 2005–2010 рр., період після Євромайдану 2014–2019 роки. У цей час вплив патріотичного обґрунтування політичних рішень законодавства та зовнішньої політики набував сталого та системного характеру.

До ключових напрямків подальших демократичних перетворень належать реформування

парламентаризму (бікамералізм), підвищення спроможності громадянського суспільства, формування дієвих та ініціативних місцевих громад тощо. Політичні принципи патріотизму істотно відрізняються від ідеологічних доктринальних настанов класичних політичних партій, включно з націоналістичними та консервативними. Його основні засади на сучасному етапі складають політична відповідальність, здатність реалізувати стратегічні завдання, виявити ресурси для динамічного зростання.

Висновки. Таким чином, патріотизм як чинник політико-інституційних перетворень України має прояв у інституалізації як політичних суб'єктів, так і механізмів репрезентації основних електоральних груп. Основні механізми впливу патріотизму на зміст політичних подій – це участь ангажованих політичних діячів у політичних процесах. Маркером подібної участі є формальна ідентифікація політичних суб'єктів та їх дискурсу. Реалізація патріотичного курсу урядів, прийняття патріотичного орієнтованого законодавства, ухвалення патріотичних зовнішньополітичних рішень, формування патріотичного медійного порядку денного та інформаційної політики є емпіричними проявами впливу патріотизму в сучасній Україні.

Трансформація політичної системи на основі патріотичної мотивації політичної поведінки здійснювалася не у формально-нормативній площині, а, передусім, у зміні параметрів внутрішнього змісту політики, що полягає у встановленні обмежень щодо порядку денного та представлення політичних альтернатив.

На сучасному етапі існує потреба експлікації принципів патріотичної демократичної політики, які будуть визначати подальшу перспективу трансформації. На основі досвіду країн Центральної та Східної Європи можна стверджувати, що реформи інституційної структури політичної системи включають посиленням інституційної спроможності політичних партій та громадських об'єднань, легалізації політичного лобізму, поглиблення процесів децентралізації тощо.

Одним із провідних чинників трансформації має бути формування національного плану демократичних реформ, який буде ґрунтуватися на засадах національного суверенітету, інноваційного соціально-економічного розвитку, соціально-демографічний зростання, посилення позиції у глобальній конкуренції. Перспективою подальшого розгляду теми, порушеної у даній статті, є подальша ідентифікація впливу мотиваційного чиннику патріотизму у політичній системі сучасної України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко О. Військово-патріотичне виховання молоді в країнах сталої демократії: завдання та особливості. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2016. Вип. 2. С. 32–44.

2. Іванченко І.В. Особливості трансформації партійної системи сучасної України (2010–2016 рр.). *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2017. Вип. 21. С. 84–89.

3. Климчук В.Й. (2012) Трансформація політичних свобод в Україні в умовах глобалізації та регіоналізації політичного простору. *Панорама політологічних студій*. Вип. 9. С. 147–152.

4. Красівський О., Красівський Д. Трансформація політичної системи в незалежній Україні 1991–2016 рр. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 4. С. 21–32.

5. Кудряченко А.І. Сучасні світосистемні трансформації та стратегічні засади розвитку України (стендограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 17 січня 2018 року) *Вісник Національної академії наук України*. 2018. № 3. С. 13–18.

6. Малінін В.В. Процес формування політичної ідентичності в умовах глобалізації: особливості та складові. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 49. С. 194–199.

7. Олексенко В.О. Трансформація партійної системи України: 1991–2017. *Гілея: науковий вісник*. 2017. Вип. 127. С. 383–386.

8. Пасічний Р. Євромайдан: технології зниження політичної активності. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2014. Вип. 26. С. 82–87.

9. Пашина Н.П. Формування політичної ідентичності в процесі соціалізації особистості у сфері політики. *Політологічні записки*. 2011. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2011_4_16.

10. Поліщук І. Політична ідентичність як ресурс демократичної трансформації українського суспільства. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2014. № 3. С. 263–266.

11. Срібна Т.В. Тенденції розвитку демократичної трансформації політичних режимів України і Республіки Польщі у порівняльному аналізі. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. *Політологія. Соціологія. Право*. 2012. № 4. С. 7–11.

12. Суший О.В. Суспільно-політичні трансформації в Україні у символічних контекстах ідентичності. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. № 1. С. 70–77.

REFERENCES:

1. Bondarenko O. Viiskovo-patriotyczne vykhovannia molodi v krainakh staloi demokratsii: zavdannia ta osoblyvosti. [Military-patriotic education of young people in the countries of sustainable democracy: tasks and features]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychny*. 2016. Vyp. 2. S. 32–44 [in Ukrainian].

2. Ivanchenko I.V. Osoblyvosti transformatsii partiinoy systemy suchasnoy Ukrainy (2010–2016 rr.) [Features of transformation of party system of modern Ukraine (2010–2016)]. *Naukovy chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 22 : Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin*. 2017. Vyp. 21. S. 84–89 [in Ukrainian].

3. Klymonchuk V.Y. Transformatsiia politychnykh svobod v Ukraini v umovakh hlobalizatsii ta rehionalizatsii politychnoho prostoru [Transformation of political freedoms in Ukraine in the conditions of globalization and regionalization of political space]. Panorama politolohichnykh studii. 2012. Vyp. 9. S. 147–52 [in Ukrainian].

4. Krasivskiyi O.Ya. Transformatsiia politychnoi systemy v nezalezhnii Ukraini 1991–2016 rr. [Transformation of the political system in independent Ukraine 1991–2016] Efektyvnist derzhavnogo upravlinnia. 2016. Vyp. 4. S. 21–32 [in Ukrainian].

5. Kudriachenko A.I. Suchasni svitosystemni transformatsii ta stratehichni zasady rozvytku Ukrainy (stenohrama naukovi dopovidi na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 17 sichnia 2018 roku) [Modern world-system transformations and strategic foundations of development of Ukraine (transcript of scientific report at the meeting of the Presidium of NAS of Ukraine on January 17, 2018)] Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. 2018. № 3. S. 13–18 [in Ukrainian].

6. Malinin V.V. Protses formuvannia politychnoi identychnosti v umovakh hlobalizatsii: osoblyvosti ta skladovi [The Process of Forming Political Identity in the Conditions of Globalization: Features and Components]. Aktualni problemy polityky. 2013. Vyp. 49. S. 194–199 [in Ukrainian].

7. Oleksenko, V.O. (2017) Transformatsiia partiinoi systemy Ukrainy: 1991–2017 [Transformation of the party system of Ukraine: 1991–2017]. Hileia: naukovyi visnyk. Vyp. 127. S. 383–386 [in Ukrainian].

8. Pasichnyi, R. (2014) Yevromaidan: tekhnologii znyzhennia politychnoi aktyvnosti. [Euromaidan: technologies for reducing political activity] Ukrainska natsionalna idea: realii ta perspektyvy rozvytku. Vyp. 26. S. 82–87 [in Ukrainian].

9. Pashyna, N.P. (2011). Formuvannia politychnoi identychnosti v protsesi sotsializatsii osobystosti u sferi polityky [Formation of political identity in the process of socialization of the individual in the sphere of politics]. Politolohichni zapysky. № 4. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2011_4_16 [in Ukrainian]

10. Politychna identychnist yak resurs demokratychnoi transformatsii ukrainskoho suspiilstva [Political identity as a resource for the democratic transformation of Ukrainian society]. Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. Ser. : Filosofii, filosofii prava, politolohiia, sotsiolohiia. 2014. № 3. S. 263–266 [in Ukrainian].

11. Sribna T.V. Tendentsii rozvytku demokratychnoi transformatsii politychnykh rezhymiv Ukrainy i Respubliky Polshchi u porivnialnomu analizi Trends of development of democratic transformation of political regimes of Ukraine and the Republic of Poland in comparative analysis/ Visnyk Natsionalnogo tekhnichnogo universytetu Ukrainy «Kyivskiyi politekhnichnyi instytut». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. 2012. № 4. S. 7–11 [in Ukrainian].

12. Sushyi O.V. Suspilno-politychni transformatsii v Ukraini u symvolichnykh kontekstakh identychnosti [Socio-political transformations in Ukraine in symbolic contexts of identity]. Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnia. 2012. № 1. S. 70–77 [in Ukrainian].

Ukrainian patriotism in the perspective of political transformation

Filatov Borys Albertovych

Candidate of Law Science,
Honored Journalist of Ukraine,
Member of the Board of Trustees
of the European Association of Ukrainians
Dmitry Yavornitsky ave., 75,
Dnipro, Ukraine

Patriotic political forces, interest groups and public associations, which are able to exert considerable influence on the prospects of political transformation in Ukraine are considered. The political-institutional components of the transformation of Ukraine's political system, engaged in the political evolution of Ukrainian patriotism, have been studied. Approaches to an impartial assessment of the importance and acceptability of patriotism for a particular political situation have been established. Elementary forms of community activism that require the implementation of patriotic preferences within local communities and local interests are considered. The purpose of the article is to establish the importance of patriotism as a factor in the political transformation of modern Ukraine. The article applies both general scientific and professional approaches and methods of political science. In particular, descriptive, historical and deductive methods belong to the general scientific. Special political science methods include a systematic approach and a structural-functional and comparative methods. They help to describe the institutionalization agenda of the Ukrainian patriotism, to analyze the political experience of Ukraine after 2014, to compare the different institutional forms of embodiment of political patriotism in the conditions of Ukrainian transformation. It is established that normative and ideological patriotic guidelines effectively shape beliefs and political orientations. The political preferences of citizens and their joint action in small groups are considered. Attention is given to the formation of new self-organizing foundations of civil society in Ukraine. Critical analysis of the mechanisms of state indoctrination of patriotism in the period of political transformation of Ukraine is conducted. It is proved that patriotic state policy during the transformation period is a means of avoiding negative influences on national interests. It is revealed that overcoming of socio-economic crisis, complex political modernization, ensuring effective democratic reforms are a factor of influence of patriotism on political transformation. In addition, the priority impact of new generations on the future political outcomes of transformation in Ukraine has been studied. It is substantiated that the political elites of Ukraine have shown only an external commitment to the political priorities of patriotism. The specificity of the external involvement of the political elite of Ukraine, which was demonstrated against the background of the political priorities of patriotism, was clarified. It is concluded that the transformation of Ukraine's political system on the basis of patriotic motivation of political behavior was carried out not in the formal and normative plane but, above all, within the limits of internal content of democratic politics parameters` changing.

Key words: political transformation, civil society, patriotism, patriotic politics, political participation, political actors.